

TURECKI DZIEŃ POLEGŁYCH (s. 4)

Fot. Piotr Nykiel

KWARTALNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY POŚWIĘCONY TATAROM W POLSCE I NA ŚWIECIE

PRZEGLĄD TATARSKI

NR 2 (58) ROK 1444/2023 (XV) ISSN 2080-0541

Pismo wydawane dzięki dotacji
Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

SZANOWNNI PAŃSTWO,

Gdy dokładnie rok temu pisałam wstęp do numeru 2 (54) „Przeglądu Tatarskiego”, zszokowana wydarzeniami od ponad miesiąca rozgrywającymi się na ukraińskiej ziemi, wyraziłam nadzieję, że kolejne wydanie będziemy mogli powitać w lepszych nastrojach. Pisałam też, że marzę, by świat okazał się mądry i odważny, a nie głupi i tchórzliwy. I oto mamy za sobą czterysta dni krwawej agresji rosyjskiego satrapy owładniętego imperialną obsesją, a świat nie zmądrzał. Nawet ostatnio wydaje się coraz głupszy. MKOL wydał decyzję, że rosyjscy i białoruscy sportowcy będą mieli prawo startu w międzynarodowych zawodach, a Rosja właśnie dzisiaj objęła prezydenturę w Radzie Bezpieczeństwa ONZ. Ta druga wiadomość zakrawa na primaaprilisowy żart; niestety to się dzieje naprawdę. Czy świat już zwariował? Kanclerz Niemiec czyni wysiłki, by w światłach fleszy jak najwięcej broni Ukraincom obiecać, a jak najmniej przekazać, mój (?) papież Franciszek łamie sobie głowę, jakby tu potępić wojnę, nie mówiąc niczego złego o Putinie i nie używając terminu „ludobójstwo”, prezydent Francji frasuje myśl, że Putin mógłby wyjść z tej wojny upokorzony, a zachowując się wciąż jak dziecko młoda Szwedka Greta Thunberg zapytana, dlaczego za niszczenia środowiska atakuje jedynie Zachód, a nigdy Rosję, odpowiada dziennikarzowi głupawym śmiechem. Jako pracownik nauki z 40-letnim stażem czuję się zażenowana faktem, że już trzy światowe uczelnie przyznały wesołej Grecie tytuł *honoris causa*. Za co? Nie wiem... Może za pustotę umysłu. Niestety, infantylizacja współczesnego świata objawia się nie tylko w postaci takich Gret czy celebrytów bezrozumnie zakochanych w Rosji, ale też w osobach polityków, naukowców i publicystów, którzy przecież mają realny wpływ na ludzkie losy i na kształtowanie opinii publicznej.

Dlaczego tyle miejsca poświęcam tu Ukrainie? Bo przyszedłam na świat w połemkowskiej szkole i od dzieciństwa czuję więź ze światem naszych wschodnich braci. Ponadto tatarszczyzna i Krym zajmują pewną część moich zawodowych, naukowych zainteresowań. A poza wszystkim czuję niepokój związany z ciągłym naporem na naszą granicę przysyłanych przez Rosję i Białoruś imigrantów. Dla mnie nie ulega wątpliwości, że te działania stanowią część rosyjskiej strategii i element wojny hybrydowej. Jakże aktualne wydają się dziś słowa wybitnego azerbejdżańskiego publicysty i działacza narodowego Mehameda Emina Resulzade (1884–1955), *nota bene* w latach międzywojennych silnie związanego z Polską, który powiedział: „Rusiya kiçilib öz tarixi torpaqlarina siğışmayınca, dünnya xalqlarina raxatlıq yoxdur” (Dopóki Rosja nie skurczy się do swoich historycznych ziem, narody świata nie zazną spokoju).

Brońmy naszego wspólnego domu, naszego największego dobra, któremu na imię Polska. I nie ustawajmy w wysiłkach na rzecz udręczonej wojną Ukrainy. To najpiękniejszy gest solidarności, jaki w obecnych czasach możemy uczynić.

Drodzy Czytelnicy „Przeglądu Tatarskiego”! Zapraszam do lektury nowego numeru czasopisma. Z pewnością każdy znajdzie tu dla siebie coś ciekawego. Kwesnie zapożyczeń turecko-tatarskich w polszczyźnie kontynuuję w kolejnym, piątym już odcinku Julia Krajcarz. Miłośników historii i literatury zainteresują teksty o chanie krymskim Gazi Gireju, krymskotatarskiej dyplomacji czy tajemniczym pułkowniku Ibrahimie Połtórzyckim. Godnym uwagi jest fakt wprowadzenia do czasopisma nowego, bardzo rzadko poruszanego w Polsce tematu – literatury inguskiej, którą reprezentuje tutaj Borys Harsijew ze swoim opowiadaniem. Warto wszelako zapoznać się ze wszystkimi tekstami. Życzę przyjemnej lektury i pogodnej wiosny!

1 kwietnia 2023 r.

Grażyna Zajęc, Katedra Turkologii, UJ

W NUMERZE:

Pamięć o powstaniu	1
Noworoczne spotkanie	1
XXIII Dzień Islamu	2
Z wizytą w Warszawie	3
Dzień Poległych w Krakowie	4
O Tatarach w Szczecinie	4
Rocznica męczeńskiej śmierci	7
Tatarzy w powstaniu	8
Pułkownik widmo?	8
Zapożyczenia turecko-tatarskie w polszczyźnie (5)	11
Mamaj: szara eminencja	12
Gazi II Girej (Gazaji)	16
Z historii krymskotatarskiej dyplomacji	18
<i>Kitab Łuckiewiczza</i>	20
Polscy turkolodzy	21
Tatarzy w rymowankach	23
Naukowiec z duszą poety	24
Niezapowiedziany gość	26
Wspomnienia (38)	29

Przegląd Tatarski, kwartalnik społeczno-kulturalny poświęcony Tatarom w Polsce i na świecie ISSN 2080-0541 nakład 500 egz.

Wydawca: Najwyższe Kolegium Muzułmańskie Muzułmańskiego Związku Religijnego w RP
ul. Piastowska 13 F, 15-207 Białystok, tel. +48 85 732 40 23, +48 605 612 137, mizr@mzr.pl, www.mzr.pl

Redaktor naczelny: Musa Çaxarxan Czachorowski, tel. +48 604 136 386, caxarxan@gmail.com

Rada Redakcyjna: Lila Asanowicz, Daniel Czachorowski, Michał Łyszczarz, Aleksander Miśkiewicz, Tomasz Miśkiewicz, Krzysztof Edem Mucharski (zdjęcia), Barbara Pawlic-Miśkiewicz (korekta), Dżemila Smajkiewicz-Murman, Halina Szahidewicz

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych. Zastrzega też sobie prawo redagowania i skracania tekstów, zmiany tytułów oraz obróbki zdjęć.

Redakcja nie zawsze zgadza się z poglądami Autorów tekstów.

Skład i druk: Agencja Wydawnicza ARGi s.c., ul. Wodzisławska 16, 52-017 Wrocław, www.argi.pl

Pismo wydawane dzięki dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

Publikacja wyraża jedynie poglądy autora/ów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

XXIII DZIEŃ ISLAMU W KOŚCIELE KATOLICKIM

(s. 2)

